

3. Заблоцька О. С. Компетентнісний підхід як освітня інновація: порівняльний аналіз. *Вісник Житомирського державного університету*. Серія: Педагогічні науки. Вип. 40. 2008. С. 63–68.

4. Островська В., Островський Р.. Уроки української мови в контексті компетентнісного підходу. *Матеріали IX Міжнародної науково-практичної конференції «Trends of Development Modern Science and Practice»*, 16-19 листопада 2021р., Стокгольм, Швеція. URL: <https://isg-konf.com/uk/trends-of-development-modern-science-and-practice-ua/>.

Гарник Діана – здобувач ступеня вищої освіти магістра факультету філології й журналістики імені Михайла Стельмаха Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського.

Наукові інтереси: компетентнісний підхід на уроках української мови й літератури.

Науковий керівник: кандидат філологічних наук, доцент Родюк Н. Ю.

Юлія Гудзовська

СУЧАСНИЙ УРОК УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ: ПОШУК ІННОВАЦІЙНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ

Актуальність дослідження. Сучасне суспільство нині справедливо називають інформаційним, коли контролювати вплив на свідомість особистості різних медіа стає все важче: ми всі відчуваємо на собі вплив інформаційного простору, проте його наслідки залежать від рівня сформованості «медіаграмотності». Саме інноваційне навчання дозволяє розв'язати одразу кілька завдань: розвиває комунікативні вміння й навички, допомагає встановленню емоційних контактів між учасниками процесу, забезпечує реалізацію виховного завдання, оскільки змушує працювати в команді, прислухатися до думки кожного. Використання інновацій знімає

нервові напруження, дає можливість змінювати форми діяльності, переключати увагу на основні питання.

Метою статті є дослідження особливостей застосування інноваційних методів навчання на уроках української мови.

Сучасний період розвитку суспільства потребує якісно нового рівня освіти, який відповідав би міжнародним стандартам. Оскільки вчитель відіграє в цьому процесі одну з головних ролей, то він має усвідомлювати низку завдань, які перед ним постали. Основне – це допомогти знайти себе в житті кожному учневі.

На нашу думку, однією із можливостей розв'язання проблеми пошуку шляхів підвищення пізнавального інтересу школярів до вивчення української мови є використання інноваційних технологій у навчанні. Застосування на практиці інноваційних методичних підходів дають можливість учителям рідної мови впроваджувати та вдосконалювати нові методи роботи, підвищити ефективність навчального процесу й рівень знань учнів [4, с. 319].

Слово «інновація» походить від лат. *innovatis* (*in* – в, *novus* – новий), і в перекладі означає «оновлення, новинка, зміни». Українською мовою перекладається, як «нововведення». Інноваційні технології містять такі підходи до навчання рідної мови: інтерактивні методи навчання; використання технічних засобів навчання (комп'ютерних та мультимедійних, мережі Інтернет) для контролю знань, зберігання і використання навчальних матеріалів [1, с. 10].

Інноваційна педагогічна діяльність як особливий вид творчої діяльності спрямована на оновлення системи освіти. Вона є результатом активності людини не стільки у пристосуванні до зовнішнього середовища, скільки у зміні його відповідно до особистих і суспільних потреб та інтересів. Ідучи на урок, учитель має добре знати внутрішню структуру класу та психолого-педагогічну характеристику кожного учня, бездоганно володіти предметом і методикою навчання, усвідомлювати мету й завдання, уміти забезпечувати повноцінне функціонування групового навчання. Безсумнівно,

педагог повинен пам'ятати про те, що обсяг завдань для школярів має відповідати можливостям здійснення закріплень та перевірок необхідного мінімуму знань, про рівень складності, який повинен узгоджуватися з рівнем засвоєння певного навчального матеріалу, а також про те, що складання завдань має бути диференційованим.

На відміну від звичайних уроків, метою яких є оволодіння знаннями, вміннями та навичками, уроки з використанням інноваційних методів найбільш повно враховують інтереси, нахили, здібності кожного здобувача освіти. На таких заняттях поєднується досвід традиційних уроків – сприймання нового матеріалу, засвоєння, осмислення, узагальнення, – але у незвичайних формах.

Для того, щоб залучити учнів до навчального процесу як активних учасників, варто використовувати програму **Power Point**, за допомогою якої школярі створюють презентації за результатами своєї дослідницької діяльності за змістом літературного твору, під час опрацювання мовного матеріалу. Ця ефективна форма допомагає узагальнювати, відпрацьовувати, повторювати, систематизувати і створювати нове на основі вивченого. Переваги такої роботи надзвичайні, адже зростає зацікавленість предметом вивчення, учні самі стають творцями, ініціаторами нових ідей, розвивають свої інтелектуальні здібності.

Ще одним цікавим інноваційним методом навчання є ведення блогу, що може бути реалізований за допомогою програми **Edmodo**. Edmodo – це освітня технологічна платформа, що пропонує комунікацію, співпрацю та можливість тренерської роботи для закладів загальної середньої освіти, коледжів і викладачів. Мережа Edmodo дає вчителям змогу ділитися вмістом, створювати тести, вікторини та опитування, керувати спілкуванням з учнями, колегами та батьками. Система орієнтована на вчителя: учні та їхні батьки можуть приєднатися до Edmodo тільки після запрошення.

Однак найбільшою перевагою є те, що це інтерактивний простір для учнів. Програма має інтерфейс, схожий на Facebook, але це закрита,

захищена мережа лише для вчителів та учнів, тому ідеально підходить для застосування методу ведення блогу. Крім того, його застосування допоможе сформувати позитивне ставлення до соціальних мереж з метою вивчення української мови.

Цей метод потребує систематичності, найкраще до нього повертатися бодай один раз на місяць. Учитель створює сторінку класу на платформі, де учні висвітлюють тематичне питання шляхом дописів. Протягом уроку діти опрацьовують тему, добирають проблемні питання, активно обговорюють публікації та пишуть блог як домашнє завдання. Варто дозволяти учням самим вибирати теми для публікацій, проте настановити на вибір суспільно важливих тем. Так, поєднуючи теоретичний матеріал уроку, можна досягти розвитку соціокультурної компетентності. Наприклад, до теми «Прислівник» у 10 класі учні в блозі описують проблему забруднення планети, обов'язково використовуючи різні ступені порівняння прислівників.

Проаналізувавши працю П. Саваріна, ми виокремили цікаві та корисні, на нашу думку, інтерактивні методи навчання на уроках української мови:

- **Вправа «Чомучки»** – підготовка учнями запитань з вивченої теми, які починаються словом «чому?».

- **Вправа «Побудуй аргумент».** Виконується на підготовленому аркуші. Ця вправа сприяє формуванню вміння створювати власне висловлення, що допоможе учням при написанні творів.

- **Вправа «Намалюй ідею».** Суть полягає в тому, щоб зобразити ідею, використовуючи моделі скетчінгу, тобто своєрідне розташування тексту на фліпчартах або в зошиті [2, с. 178-215].

Також пропонуємо використовувати на уроках української мови і розроблені вправи, які допоможуть сформувати медіаграмотну особистість:

- ✓ **Метод «Створення мемів».** Мемі – це хіт, який став для дітей дуже цікавим явищем. Вони їх розглядають, аналізують, тому доцільним буде запропонувати створити мем про письменника чи мемі на конкретну тему,

яку вивчали учні. Якщо це готові меми, потрібно їх обговорити та дослідити, де правда, а де вигадка, наводячи аргументи.

✓ **Метод проєктів.** Проєкт може мати дослідницький, пошуковий, творчий (креативний), прогностичний, аналітичний та ігровий характер. Основу проєктного методу складає орієнтація на інтереси й побажання учасників. Автором проєкту як спеціального навчального завдання може бути як вчитель, так і учень (якщо він висловлює свою пропозицію). Оскільки проєкт планується та реалізується школярем самостійно або групою учнів, цей метод забезпечує сприятливі умови для активізації їхньої відповідальності, формування партнерських стосунків між виконавцями проєкту та вчителем.

✓ **Метод «Викрутка».** Дітям пропонується переглянути картинки з перекрученими реченнями. Завдання полягає в тому, щоб знайти фейкову інформацію та довести, що це фейк. Наприклад: Правда чи фейк, що іменник – це незмінна частина мови?

Ми вважаємо, що вчителям варто пропонувати учням домашні завдання, які мотивують їх до створення власної медіапродукції:

- підготувати комікси (наприклад: «Слова-супергерої»);
- створити мініфільм (анімаційний ряд);
- опрацювати за допомогою інтернет-ресурсів додаткові джерела інформації про вивчену тему;
- укласти бібліографію з теми, що вивчається, використовуючи паперові носії та мережеві ресурси;
- створити ментальну карту до теми (наприклад, до теми «Розряди числівників за значенням»).

Отже, підготувати дитину до ефективної взаємодії з медіа, навчити учнів критично мислити, інтерпретувати медіатексти, навчити не лише користуватися різноманітними медійними засобами, а й розумітися на закономірностях їхнього функціонування, особливостях технологій впливу засобів масової інформації – одне із завдань сучасного вчителя. Ми вважаємо,

що зазначені вище методи та вправи допоможуть сформувати медіаграмотних учнів, адже ці методи можна використовувати на будь-якому етапі уроку. Але ми вважаємо, що доцільно буде впроваджувати їх на таких уроках, як-от:

- урок засвоєння нових знань, умінь, навичок;
- урок застосування знань, умінь і навичок;
- урок узагальнення та систематизації знань;
- урок перевірки і корекції знань, умінь і навичок.

Підсумовуючи, можна сказати, що інноваційне навчання – це процес, який оновлює освітню систему та унеможлиблює пасивність учнів під час уроку. Новітні методи допомагають встановити партнерські взаємовідносини між вчителем та школярами, що позитивно впливає на процес засвоєння інформації та формування соціокультурної компетентності. Ми пояснюємо учням, що будь-що завжди є чієюсь репрезентацією, а тому треба не допускати, щоб діти займалися медіаторчістю без того, щоб вони навчилися аналізувати та розбиратися в темі. Аби потім не плодити неякісну медіаінформацію. Основні методи та вправи роботи з учнями, описані у статті, сприяють формуванню особистості, здатної критично сприймати інформацію, аналізувати її, адаптувати, а також допомагають відчувати себе активним творцем медіатекстів.

Література

1. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології. Київ : Академвидав, 2004. 352 с.
2. Іванов В. Медіаосвіта та медіаграмотність: підручник. Київ : Центр вільної преси, 2012. 362 с.
3. Саварін П. В. Підготовка майбутнього викладача технічних дисциплін до застосування медіатехнологій у професійній діяльності: дис. канд. пед. наук: 13.00.04 теорія і методика професійної освіти. Луцьк, 2017. 270 с.

4. Чернова А. В. Інноваційні підходи у викладанні української мови як іноземної. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. М. Вернадського*. Серія «Філологія. Соціальні комунікації». 2012. Том 25 (64). № 1. Част. № 2. 340 с.

Гудзовська Юлія – здобувач ступеня вищої освіти магістра факультету філології й журналістики імені Михайла Стельмаха Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського.

Наукові інтереси: інноваційні методи навчання на уроках української мови.

Науковий керівник – кандидат філологічних наук, доцент Родюк Н. Ю.

Ірина Карнаух

ВИКОРИСТАННЯ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ МАТЕРІАЛІВ У ПРАКТИЦІ ВЧИТЕЛЯ-СЛОВЕСНИКА

Ілюстративний матеріал на уроках завжди посідав чільне місце в освітньому процесі, бо є ефективним інструментом взаємодії з учнівським колективом. Формат дистанційного навчання, усе активніше впроваджуваний в освітню практику через пандемію коронавірусу, а зараз і повномасштабну війну в Україні, спонукає до змін у формі подання та опрацювання навчальних програм та передбаченої в них інформації. Більш того, робота в конференціях на платформах Zoom або GoogleMeet, на наше переконання, є фактично беззмисловою без використання якісного візуального і не тільки супроводу. Оскільки дистанційне навчання передбачає високий рівень цифрової грамотності вчителя, процес розповсюдження мультимедійних технологій стає неминучим. Отже, цифровізація освіти є поштовхом до якісних змін у навчальному процесі.